

oudheidkundige kroniek

Rangschikking van de namen der straten

Onderstaand artikeltje, van de hand van Alfons Van Werveke, verscheen in "De Gazet van Gent" op 16 December 1921.

De officieele lijst van 1812 bevat 492 straten en bruggen. Thans zijn er ongeveer 900. In wat meer dan één eeuw zijn dus 400 nieuwe straten ontstaan. Dat bewijst welke groote uitbreiding het bebouwde gedeelte van Gent heeft genomen in een goede honderd jaren, en er dient bijgevoegd te worden dat die uitbreiding vooral in de laatste vijftig jaar heeft plaats gehad.

Die 900 straten kunnen gerangschikt worden in twee groepen: 1) die, welke een willekeurigen naam dragen, dat is zulk een, waarvan men geen bijzondere reden heeft gehad om ze zóó en niet anders te heeten; 2) die, welke een beredeneerden naam dragen, dat is een, waarvoor men wel reden heeft gehad ze aldus te noemen.

Al de beredeneerde namen leeren ons iets uit de geschiedenis of de plaatsbeschrijving van Gent. Vele willekeurige namen brengen ons iets in het geheugen, dat de geschiedenis onzer stad aanbelangt.

Rangschikking van de beredeneerde namen.

Het is niet van belang ontbloomt, dat de beredeneerde namen der straten ook worden gerangschikt. Die groepeerings laat toe ze beter te begrijpen en ze bondiger uit te leggen dan indien men ze zoo maar zonder orde behandelde.

Benaming van straten naar den toestand van den grond.

Een groot gedeelte van den grond onzer stad is zandachtig. Dat heeft aanleiding gegeven tot een zeer ouden naam, den "Zandberg". Wij spreken niet van "Zandstraat", die eerst van 1886 dagteekent. "Zandberg" treft men reeds aan in de oudst bewaarde rekening der stad Gent, namelijk die van 1314. Vroeger heette gansch de streek tusschen de vestingen aan de Vijfwindgatbrug en de Keizer- en Sint-Lievenspoort ook het "Zand", en de poort aan de Houtlei aan de Korte Violettenstraat droeg den naam van "Zandpoort".

Wij wijzen op het woord "berg" in de samenstelling "Zandberg". Wij vinden het ook in "Kalandenberg", "Galgenberg", waarvan wij reeds spraken, "Blandijnberg", Onderbergen", "Parijsberg", Hoveniersberg", "Oranjeberg".

Dat woord “berg” werd vroeger gebruikt om elke verhevenheid van den grond, hoe gering ook, aan te duiden.

“Blandinberg” wordt thans niet meer gebruikt als naam van een straat. Wel diende het als dusdanig tot 1799. Het was de naam van het plein tusschen de huidige “Blandinstraat” en “Sint-Pietersplein”, vooraleer daar huizen stonden. Het is natuurlijk dat in den beginne “Blandinberg” de naam was der grootste verhevenheid van den grond in onze stad, 20 meters boven het peil der zee. Men ontmoet het nog als dusdanig in de XVIIIe eeuw. “Blandin” vindt men reeds in Latijnse akten van de IXe en de Xe eeuw, waarin het gebruikt wordt om Sint-Pietersabdij aan te duiden (in Blandinis monasterio), de plaats, waar die is gelegen (in loco Blandinis) en den berg zelf (in monte Blandinis). Voegen wij daar nog bij dat het plein tot vóór een honderd jaar ook nog “Kloostermarkt” werd geheten, dat ze in het zonderling besluit van 8 April 1799 “Montagne de Brutus” werd gedoopt, en dat die lieve naam in de officiële lijst van 15 December 1812 vervangen werd door “Place du roi de Rome”, zonder Nederlandsche vertaling, ter eere van Napoleon’s zoon.

“Onderbergen” moest niet vertaald worden door “rue de la Vallée”, maar door “rue sous le Mont”. De berg waarvan spraak is de oude “Galgenberg” der stad Gent. Het hoogste gedeelte van dien belangrijken heuvel besloeg gansch de oppervlakte tusschen den huidigen Galgenberg, de Twaalf-Kamerstraat, het oostelijk uiteinde van de Bellevuestraat, de Theresianenstraat en de Casinostraat. Men vergete niet, dat de Coupure eerst in het midden van de XVIIIe eeuw werd gegraven. Vóór dat de Sint-Michielswijk gevoegd werd bij het oorspronkelijke Gent tusschen de Leie, de Schelde en de vaart der Ketelvest, dus vóór dat de Houtlei was gegraven, lag “Onderbergen” dus aan den voet van de helling van den grond en ‘t is daar de oorsprong van zijn naam.

A. Van Werveke